

Kirkelig fellestråd i Oslo

Dato: 20.01.15
Saksnummer: /TB

Sak BV 2/15* FORSLAG TIL BRUK AV REHABILITERINGSMIDLER

Sak H 03.15 REHABILITERINGSBUDSJETT 2015

Sak F 04.15 REHABILITERINGSBUDSJETT 2015

Saksordfører: Jofred Nesje

***Oppdatert FOR 2015 – oppdatert til møtet slik at det blir samsvar mellom
20.01.15 tiltaksnummer i saksfremlegget og forslag til vedtak**

Det udisponerte investeringsbudsjettet fra kommunen for 2015 er på kr 30 mill. I tillegg kommer mva refusjonen på kr 7,5 mill. Mva kompensasjonen foreslås som tidligere å være sikkerhetsnettet for akutte tiltak på kirkene, og uforutsette problemer i enkeltprosjektene. Utenom nevnte rammebevilgning kommer den øremerkede bevilgningen til Paulus kirke på kr 25 mill. Mva kompensasjonen for denne bevilgningen har Bystyret bundet til prosjektet.

I BV møtet 25.11.14 fikk komiteen i sak BV 22/14 en liste over en rekke rehabiliteringsprosjekter av ulikt omfang. Prosjektene var delt inn i 7 tiltaksområder. Tidligere presenterte rundsumprosjekter og noen nye enkeltprosjekter komplementerer listen til budsjettbehandlingen.

Etter nedenstående tiltaksliste kommer kirkevergens forslag til fordeling av midlene. Eksempler på mulig bruk av midler de påfølgende årene er også satt opp, uten noen form for forslag til binding.

Nr	Tiltaksområder/ rundsumprosjekter/ adresserte prosjekter	Eks på adresser og tiltaksbeskrivelser	Beløp i kr
1	Tiltaksområde 1 Kirker som må total- rehabiliteres i <u>nær</u> fremtid	a. Sofienberg kirke. Antatt kostnad som for Paulus. b. Torshov kirke. Antatt kostnad som for Paulus. c. Fagerborg kirke. d. Hasle kirke. e. Oppsal kirke. Rehabilitering av tak, fasader, glassmaleriene, innvendige arbeider, ombygging og drenering av tavlerom, nye tekniske anlegg el og ventilasjon samt større tiltak for radonsikring. Det er neppe nok med 14 mill for alle tiltakene. I tillegg kommer enøktiltakene (takisolering og brukerstyring)	14,0 mill til Oppsal kirke foreslås i 2015

		<p>som finansieres under enøkprosjektet.</p>	
2	<p>Tiltaksområde 2</p> <p>Kirker som <u>snarlig</u> trenger takomlegging</p>	<p>a. Røa kirke (Jf også epost fra Røa, vedlegg 1)</p> <p>b. Lilleborg kirke.</p>	
3	<p>Tiltaksområde 3</p> <p>Kirker som <u>snarlig</u> trenger utvendig oppussing</p>	<p>a. Høybråten kirke.</p>	
4	<p>Tiltaksområde 4</p> <p>Rehabilitering av pipeorgler. Behovet for orgelrehabiliteringer er stort. Opplistede orgler står øverst på listen. Økonomisk tas det utgangspunkt i prisen til det nye orgelet i Sofienberg</p>	<p>a. Østre Aker kirkes orgel har 50 stemmer. Kr 9,5 m</p> <p>b. Trefoldighetskirkens orgel har 39 stemmer. Kr 7,5 mill</p> <p>c. Grefsen kirkes orgel har 30 stemmer. Kr 5,5 mill</p> <p>d. Vestre Aker kirkes orgel har 27 stemmer. Kr 5,0 mill</p> <p>e. Kampen kirkes orgel har 21 stemmer. Kr 4,0 mill</p>	
5	<p>Tiltaksområde 5</p> <p>Tilbygg/utbygginger der det foreligger prosjekteringer i ulikt omfang</p>	<p>a. Trefoldighetskirken. Tilbygg på sydsiden. Har stor betydning for et mangfoldig bruk av kirken. Flere mulige finansieringsmodeller. KfiO og MR sammen, er et alternativ. En annen mulighet er å ta kontakt med Statsbygg, politisk og administrativt, for å få tilbygget inn som første trinn i byggingen av det nye regjeringskvartalet. Et viktig argument her er at Trefoldighet trolig vil bli omfattet av sikkerhetssonen i kvartalet. Prosjektering påbegynt i 2003. Rammetillatelse gitt i 2014 etter 10 års arbeid.</p> <p>b. Jakob kirke. Tilbygg som vender mot nabobygget. Etter utbygging er kirken planlagt som et regionalt senter for skapende og utøvende kunst. Prosjektering påbegynt i 1999. Rammetillatelse gitt i 2014.</p> <p>c. Vestre Aker kirkes kontorbygg. Prosjektering påbegynt i 2009. Tilbygg som vil gjøre bygget til et svært anvendelig kontorsenter. Å sette i stand kjelleren vil bare gi 3 kontorer til en høy m2 pris. Utbygging kan vurderes ut fra organiseringen av Nordre Aker prosti og Vestre Aker prosti på kort og lang sikt eller eksempelvis som et felles kompetansesenter for kirkene i Oslo. Rammegodkjenning blir neppe gitt ved ny søknad. Dagens rammetillatelse går ut sent på høsten 2015. Tilbygget vil trolig bidra til økt aktivitet i kirken.</p> <p>d. Grønland kirke. Tilbygg for å ivareta kirkens nærvær i den store utbyggingen i Bjørvika. Bør i sin helhet finansieres av kommunen med midler utenom rehabiliteringsbudsjettet. Om nødvendig kan KfiO av eget tiltak bevilge midler til ferdig forprosjekt for å komme i gang. Bør prioriteres og legges politisk tyngde i.</p> <p>e. Grefsen kirke. Tilbygg av kontorer til ansatte og bruksrom til det menighetsbyggende arbeidet. Tilsvarende kontorer er bygd for Iladalen, Majorstuen og Frogner.</p> <p>f. Bygdøy kirke. Tilbygg av kontorer til ansatte, sanitæranlegg og bruksrom til det menighetsbyggende</p>	

		<p>arbeidet.</p> <p>g. Domkirken. Ferdigstillelse av krypten i domkirken. Mer enn halvparten av krypten har stått uferdig siden 2010. Med en ferdigstilt krypt vil domkirken og fellesrådet få en enestående mulighet til å gjennomføre store kulturarrangement sentralt i Oslo.</p>	
6	<p>Tiltaksområde 6</p> <p>Bygningsmessige tiltak/kontortilrettelegginger ut fra prosti- og menighetsorganiseringen. Nedenfor listes opp noen av de beste kontormulighetene</p>	<p>a. Vestre Aker kirkes kontorbygg. Se tiltak 5c.</p> <p>b. Hasle kirke. Omgjøring av hele underetasjen i kirken til kontorer for sammenslåing av menighetsstaber. Underetasjen er egnet for kontorer, og krever ingen store investeringer i forbindelse med en nødvendig rehabilitering. Hele kirken er svært nedslitt og utvendig rehabilitering må uansett gjøres først.</p> <p>c. Torshov kirke. Tilrettelegging for et større kontorfellesskap. Kirken er stor og har mange bruksmuligheter om det planlegges riktig. Den kan langt på vei få en funksjonalitet som nye Bøler. Det er ikke hensiktsmessig å sette i gang rehabilitering før det foreligger en helhetlig plan for bruk. Det gjelder spesielt de tekniske anleggene. Forfallet tiltar.</p> <p>d. Ved flytting av administrasjonen til Oslo Hospital vil fellesrådets kontorer i Akersbakken bli fristilt til annet kontorbruk, og kan da brukes av områdets stormenighet, eller til utleie. Utleie krever oppussing i forkant.</p>	
7	<p>Rundsumprosjekt</p> <p>Ny drenering rundt kirker og utskiftninger i sanitæranlegg/avløpsnett</p>	<p>Gjelder Bakkehaugen, Bekkelaget, Tonsen, Voksen, domkirkens krypt, Skøyen og Høybråten.</p> <p>Dårlig drenering gir fuktinntrenging i gulv og kjellervegger, med utpreget kjellerlukt og soppvekst som igjen gir et inneklimate som gjør rommene ubrukelige. Sanitæranlegg som er utgått på dato. Ledningsnett som går tett med kloakk i kjellere.</p> <p>Adressene har stått på listen i mange år. Vestre Aker er den første kirken der vi har gjort et fullverdig arbeid. De kommende årene anbefales å gjennomføre tilsvarende tiltak. Voksen, Bekkelaget, Tonsen bør prioriteres, i nevnte rekkefølge. I desember 2014 ble det gått en omfattende tilstandsbeifaring i Voksen kirke. Blant de feilene som gir størst forfall er store vannansamlinger rundt deler av kirken i lang tid etter regnvær. Om avsatte midler til orglet i Frogner ikke kommer til anvendelse i 2015, anbefales midlene brukt til igangsetting av drenering rundt Voksen kirke. I tillegg vil det trolig være nødvendig å forskuttere noe mva midler.</p>	
8	<p>Rundsumprosjekt</p> <p>Universell utforming</p>	<p>Svært få av kirkene eller kapellene dekker kravene til universell utforming. Vi får jevnlig inn berettigede klager, og menighetene har små ressurser til å yte nødvendig bistand. Forholdene er diskriminerende. Atkomst inn i kirken, tilpasninger i kirkerommet, samt atkomst og tilpasning av HC toaletter er gjennomgående mangler. Ombyggingene betinger i mange tilfeller samarbeid med biskop og Riksantikvar. Det er tidkrevende og kostbart. Tiltak bør prioriteres i et 10- års perspektiv med årlige bevilgninger.</p>	
9	<p>Rundsumprosjekt</p> <p>Oppgradering av parkeringsplasser/HC-parkering, standplasser</p>	<p>Mange parkeringsplasser er lite opparbeidet og dårlig vedlikeholdt. Det er manglende skilting og kontroll, og det finnes ikke standplasser for avfall, noe som gir økt brannfare. Vi har hatt flere påtenninger av avfallsbeholdere. Det foreligger ferdige tegninger på oppgradering/utvidelse av</p>	

	for renovasjon og utomhus-oppraderinger	parkeringsplassene for mange av kirkene. Det gjelder ny skilting, oppmerking, HC- parkering og standplasser for avfall.	
10	Rundsumprosjekt Utskifting og oppgradering av lyd/lys og bilde i kirkene.	Vi nærmer oss ferdigstillelse av lydanleggene. Tiltaket er et viktig bidrag til økt besøk i kirkene. På lyssettingssiden har vi gjennomført noen få prøveprosjekter som synliggjør hvordan moderne lyssetting støtter opp om kirkelige handlinger, musikalsk aktivitet og utleie. LLB arbeidet er godt synliggjort i prosjektoversikten for 2014	1,0 mill foreslås bevilget i 2015
11	Rundsumprosjekt Tilstandsregistreringer, kostnadsoverslag, prosjekteringer, FDV-planlegging, digitalisering av tegninger og andre fellestiltak	Skal vi greie en planlagt rehabilitering er det nødvendig med prosjekteringer i god tid. Tidsmessig er det ikke mulig å prosjektere og bygge samme år som prosjektene ønskes igangsatt. Oppdatert status om prosjekteringer: Nåværende rammeavtaler med konsulenter og håndverksfirmaer gikk ut høsten 2014. De ble inngått i 2010 og kan etter lovverket ikke forlenges. Nye rammeavtaler ble kunngjort med innleveringsfrister i november og desember 2014. Det er kommet inn ca 90 tilbud. Interessen er overveldende, de små kontraktsbeløpene tatt i betraktning. Ulempen er at det gir et betydelig merarbeid å evaluere og sammenstille så mange tilbud, samt krav om innsyn fra mange av de som ikke når opp. Uten rammeavtaler er vi ikke i stand til å gjennomføre drift, vedlikehold og rehabiliteringer av kirkene. Rammeavtalene er gjensidige forpliktende kontrakter der det gjøres avrop og minikonkurranser. Det er alltid store forventninger hos de valgte leverandørene. Erfaringsmessig holder vi derfor noe igjen på bestillinger i forkant av nye rammeavtaler. Nye avrop og oppdatering av tidligere beskrevne tiltak og kostnadsoverslag blir således ikke gjort før de nye rammeavtalene er på plass. Oppsal kirke, som er satt opp som hovedprosjekt i 2015, er blant de prosjektene der eksisterende prosjekteringsunderlag er lett å oppdatere.	2,0 mill foreslås bevilget i 2015
12	Rundsumprosjekt Større orgelveilikehold og utskifting av befukteranlegg	Det er ikke mulig å sette orglene i forsvarlig stand med de vedlikeholdsmidlene vi har til rådighet. Bruk av prosjektmidler til enkeltorgler med store mangler vil gjøre at orglene fortsatt kan brukes. I flere kirker meldes det om behov for et større vedlikehold. Det er utført tilstandsvurderinger med forslag til tiltak og oppgraderinger for orglene i Gamle Aker og Sørkedalen. Kostnad inntil kr 750 000 for begge orglene. Vedlikehold av orglet i Gamle Aker ble bestilt i 2014. Det anbefales å bevilge midler til orglene, om ikke blir det å belaste driftsbudsjettet for Gamle Aker og utsette istandsettingen av orglet i Sørkedalen kirke.	0,5 mill foreslås bevilget i 2015
13	Rundsumprosjekt Vestre Aker kirke. Nytt varmeanlegg	Drenering og nytt gulv i Vestre Aker kirke ble nesten ferdigstilt til nyttår. Det mangler midler til nytt varmeanlegg. Pris kr 1,5 mill. Det er ønskelig at dette prioriteres.	1,0 mill foreslås bevilget i 2015
14	Rundsumprosjekt Energisparingstiltak Tiltaket medfører støtte	Energiforbruket i kirkene er en av de største, bundne utgiftspostene vi har, utenom lønn. I mer enn 10 år har vi søkt å spare energi ved å informere om enkle tiltak i hver kirke. Våre ansatte, prestene og MR sier alle at de følger opp. Resultatet er	4 mill /år i 4 år. Gjelder årene 2014,

	<p>fra ENOVA</p> <p>Gjelder kirkene Haugerud, Hasle, Rødtvet, Oppsal, Torshov, Sinsen, Sofienberg og Paulus</p>	<p>likevel nedslående. Alle måleresultater viser at det ikke spares i det hele tatt. Det er heller motsatt, som illustrert i prosjektoversikten for 2014, side 102 – 103. Årsaken er trolig at når brukerne selv ikke trenger å betale utgiftene, er det ingen som føler ansvar for forbruket. Det ser vi daglig ved tilsyn i kirkene. Det må dog tilføres at i mange kirker er de tekniske anleggene ikke tilrettelagt for god varmestyring.</p> <p>For å gi en fast påminnelse om at energisparing skal lønne seg, anbefaler kirkevergen at fellesrådet nå avsetter noe av inntektene fra kommersiell utleie i kirkene for å dekke inn de faktiske kostnadene som et arrangement koster, herunder energiforbruket.</p> <p>I 2012 fikk vi avklart at KfiO ikke kunne motta tilskudd til energiltak fra Klima- og energifondet i Oslo kommune. KfiO er i støtteordningens øyne kommunalt, da vi mottar alle våre midler fra kommunalt budsjett.</p> <p>Alternativet for KfiO var å se på støttemulighetene hos Enova. Her er tilskuddsordningen noe lavere. For 2011 var støttenivået i gjennomsnitt 65 øre pr sparte kWh. Hos Enova er det slik at vi kan søke på ulike enøktiltak for en portefølje av bygg. Betingelsene er imidlertid at minimum samlet energimål (energibesparelse) for søknaden er 100 000 kWh/år, samt minimum 10 % energireduksjon for de byggene som tas med i søknaden. Dvs. at vi måtte velge ut et knippe med kirkebygg hvor vi, på bakgrunn av eksisterende underlagsmateriale, så at flere gode enøktiltak ville være aktuelle i hvert bygg. Støtteprogrammets varighet er maksimalt 4 år.</p> <p>Følgende 8 kirker ble valgt ut og søkt om støtte til, tidlig i 2013, med utgangspunkt i mulige besparelser, kommende rehabiliteringer, akutte behov for utskiftinger m.m. Det er kirkene Haugerud, Hasle, Rødtvet, Oppsal, Torshov, Sinsen, Sofienberg og Paulus. Felles for alle kirkene er mulige tiltak som EOS, SD-anlegg, energieffektiv belysning, lysstyring, varmegjenvinning, ventilasjon, behovsstyring ventilasjon, egendefinert brukstilpasset oppvarming, utskifting av vinduer og dører, isolering av yttertak, egendefinerte tiltak for behovsstyring av elektrisk varme - samt egendefinerte driftsrutiner og FDV-dokumentasjon -nye varmtvannsberedere, nye elektriske ovner med romtermostat m.m.</p> <p>Ovennevnte søknad til Enova ble i mai 2013 godkjent med en støtte på kr 1 900 000,-. Støtten er basert på en kostnad på kr 23 mill. Det trengs da en årlig KfiO bevilgning på kr 4 mill/ år i 4 år. Resterende beløp for å dekke inn kr 23 mill får vi gjennom prosjektbevilgninger til enkelte av kirkene. Vi må nevne at det ligger et omfattende arbeid bak søknaden, noe som da også har ført til støttebeløpet på kr 1,9 mill. Det viktigste med hele prosjektet er likevel ikke selve støttebeløpet, men at vi har kommet i gang med konkrete tiltak for energibesparelser i kirkene. Den godkjente søknaden er ikke forpliktende for KfiO, men støtten uteblir selvsagt ved manglende gjennomføring.</p> <p>For året 2014 avsatte fellesrådet kr 4 mill til tiltaket. Det anbefales å følge opp med kr 4 mill i 2015, 2016 og 2017.</p> <p>Det som inngår i enøktiltakene er nevnt i stikkords form i et</p>	<p>2015, 2016 og 2017</p>
--	---	--	---------------------------

		<p>avsnitt over. Her har det vært stilt spørsmål om hva som ligger i brukstilpasset oppvarming. Siden dette er en viktig og kostnadskrevende del av enøkiltakene gis en beskrivelse nedenfor:</p> <p>Brukstilpasset oppvarming Gjelder for Hasle, Rødtvet, Oppsal, Torshov, Sinsen, Sofienberg og Paulus kirke. I disse kirkene (unntatt Torshov) er det i dag eldre elektrisk oppvarming uten tidsstyring. Ved rehabilitering og oppgraderinger vil det være aktuelt med full utskifting av den gamle elektriske oppvarmingen og installasjon av nye, moderne, direktevarmende ovner og styringssystem for brukstilpasset oppvarming. Unntaket er Torshov kirke hvor det er vannbåren varme, der det ikke er aktuelt med nytt utstyr på elektrisk oppvarming, men hvor automatikk som ivaretar brukstilpasset oppvarming likevel er aktuelt. For Sinsen kirke bør det i forkant av en større innvendig rehabilitering gjøres en nærmere vurdering av mulighetene for installasjon av vannbåren varme og overgang til fjernvarme som ligger i nærheten.</p> <p>Dagens tilstand: Kirkene har eldre elektrisk oppvarming på manuell termostatstyring, og dels dårlig fungerende termostatstyring pga. feil plassering og/eller feil bruk av termostatene. Det er generelt unødvendig varmt i kirkene. Det er ingen automatisk tidsstyring / "nattsinking". Det er i hovedsak rørovnere i benkerader men også panelovner eller gjennomstrømningsovner langs vegger i kirkerommet. I kirkenes øvrige rom som sakristier, konfirmantsal, kapell, kontorer etc er det i hovedsak panelovner eller gjennomstrømningsovner. Det er to forhold ved dagens oppvarming i kirker som er uøkonomisk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I kirkerommet som har et meget stort volum er det uøkonomisk å varme opp selve luften og heve lufttemperaturen til vanlig innetemperatur. Dette er også uheldig fordi den oppvarmede luften blir lettere og stiger opp til taket hvor den avkjøles og synker ned langs veggene og skaper kulderas og uønsket luftbevegelse i kirken. • De aktuelle kirkene er som oftest i daglig bruk, men med unntak av kontorene i arbeidskirkene kan det ofte bare dreie seg om noen få timer om dagen eller kvelden, og ikke i alle kirkens rom. Da er det svært uøkonomisk å opprettholde brukstemperatur i alle rom hele døgnet hele uken. Dessuten gir en kontinuerlig oppvarming vinteren igjennom et dårligere bevaringsmiljø for interiør, kunst og orgel ved blant annet ugunstig lav relativ luftfuktighet. <p>Beskrivelse av tiltak: Hovedkonklusjonen fra KME-rapporten ("Kirkeoppvarming - Miljøriktig og energieffektiv" fra 2005), er at viktigste tiltak og størst energireduksjon kan oppnås med "brukstilpasset oppvarming", som dessuten gir et bedre bevaringsmiljø for interiør og kunst. Hvilettemperaturen skal være så lav som mulig (ned mot 5 °C) når kirkerommet ikke er i bruk.</p> <p>Ved rehabilitering / oppgraderinger bør vi gjennomføre en full utskifting av den gamle elektriske oppvarmingen, og installere nye, moderne direktevarmende stråleovner i kirkerommet samt et moderne styringssystem for brukstilpasset oppvarming.</p>	
--	--	--	--

		<p>Estetisk utforming, farger og plassering må tilpasses den enkelte kirke. Nye benkeovner evt. i kombinasjon med vegg-/takmonterte ovner i kirkerommet avgir varme direkte til brukerne i form av kontaktvarme (benkens berøringsflater) og strålevarme. God komforttemperatur oppnås i en kjølig lufttemperatur (ned mot 12 °C) dersom det er liten luftbevegelse og trekk, sitteflater og berøringsflater har en behagelig temperatur, kaldstråling til store kalde flater er kompensert og det brukes direktevarme for å oppnå ønsket komforttemperatur i de områder som brukes. Det må være tilstrekkelig effekt ved kirkebenken (min. 500 watt/meter benk). Når kirken ikke er i bruk styres det etter målt lufttemperatur i oppholdssonen. Styring av komforttemperaturen i benkesetet derimot kan ikke basere seg på måling av lufttemperatur men må gjøres ved å justere varmeeffekten trinnløst til det nivå som erfaringsmessig gir ønsket komfort. Overgangen fra å styre etter målt lufttemperatur til å styre varmeeffekten gjøres automatisk en kort tid før kirken skal brukes.</p> <p>En høy spesifikk effekt i kort tid, vil foruten liten luftoppvarming, også gi raskere oppvarming av lokale områder med det laveste energiforbruk og med minst mulig spredning av varmen til kirkerommet. Erfaringsvis kreves en spesifikk effekt på 200-400 watt pr. m2. avhengig av forholdene i den enkelte kirke (KME-rapporten).</p> <p>Styringssystemet skal være slik at brukerne enkelt skal kunne programmere inn til hvilke tider kirkerommet og hvert enkelt av de øvrige rom / deler av kirken skal være i bruk og ønsket brukstemperatur. Avanserte systemer beregner selv den nødvendige oppvarmingstiden. Styringssystemet skal betjenes lokalt, og skal kunne tilknyttes overordnet SD-anlegg for fjernstyring.</p> <p>Forutsetninger for beregning av energibesparelser:</p> <p>Resultater fra kartlegginger i KME-rapporten viser at energibruken i undersøkte kirker med brukstilpasset oppvarming med lav hviletemperatur og liten bruk har vært opptil 70 % lavere enn i kirker med kontinuerlig oppvarming. Sparepotensialet kan altså være meget stort. I våre kirker antas en mer moderat besparelse pga. vesentlig større bruk. Det vil selvsagt være noen variasjoner mht. bruken av kirkerommet og type oppvarming og hvordan den har fungert, bruksintensitet for øvrige rom, innvirkningen til mekanisk ventilasjon etc. Men det antas at det er realistisk med en besparelse på 25 % av energibehovet til oppvarming, dvs. på temperaturavhengig forbruk, for alle kirkene. Unntaket er for Torshov kirke hvor det antas 15 % for kun styringssystemet.</p> <p>Andel temperaturavhengighet sees ut fra månedsfremstilling av forbruket hentet fra netteier, og er for arbeidskirkene 60-70 % og for katedralene i overkant av 80 %.</p> <p>Det regnes med energipris 0,80 kr/kWh eks. mva, kalkulasjonsrente 7 % og økonomisk levetid for denne typen tiltak på 10 år.</p> <p>Kostnadsanslag er basert på virkelig kostnad for nytt elektrisk varmeanlegg med styring i Uranienborg kirke høsten 2012. Installasjonskostnad inkl kabling etc var her på kr 500.000,- eks.mva, og kostnad utstyr levert fra Norsk Kirkeoppvarming AS var her kr 500.000,- + påslag elektrofirma. Installasjonen ble gjort ifm fullstendig innvendig rehabilitering noe som var kostnadsbesparende.</p>	
--	--	--	--

		<p>Mye av ovenstående informasjon er hentet fra KME-rapporten "Kirkeoppvarming – Miljøriktig og Energieffektiv" fra 2005 og fra Norsk kirkeoppvarming AS.</p>	
15	<p>Rundsumprosjekt</p> <p>Tiltak - forebygging av brann i kirkene, utskifting av el anlegg</p>	<p>Utskifting av el-tavler og tilhørende ledningsnett er de viktigste tiltakene vi kan gjøre for å forebygge brann i kirkene. Synliggjøring av problemene og anbefaling av tavleutskiftinger er godt beskrevet i prosjektoversiktene for 2012 og 2013.</p>	
16	<p>Enkeltprosjekt</p> <p>Sprinkling av Jakob kirke</p>	<p>Av Brann- og redningsetaten har vi fått avvik for manglende sprinkling av Jakob kirke. Vi har fått utsatt frist til igangsetting av tiltaket snarest mulig i 2015. Prosjekteringen er allerede gjort. Arbeidet kan bestilles når rammeavtale for rørlegger er underskrevet.</p> <p>Tilsvarende sprinkling av Frogner ble ferdigstilt i 2014</p>	<p>2,0 mill foreslås bevilget i 2015</p>
17	<p>Enkeltprosjekt</p> <p>Orgel i Frogner kirke</p>	<p>Om orgelbevilgningen til Frogner kirke. Stipulert kostnad kr 9 mill. Fellesrådets forpliktende andel ble satt til kr 6 mill. Kr 2 mill ble avsatt på 2014 budsjettet. Den internasjonale konkurransen om istandsetting av orglet ble kunngjort høsten 2014 med innleveringsfrist 12. desember. Det har kommet inn 9 tilbud innenfor fristen. Tilbudene er nå til vurdering med utgangspunkt i kriteriene pris, kvalitet og leveringstid. Vedståelsesfristen er 4 mnd. Orgelevalueringen blir neppe ferdig før i mars 2015. Siden leveringstiden ennå ikke er kjent, må forpliktelsen på kr 4 mill foreløpig settes av på årets budsjett. Om det viser seg at byggingen av orglet får en framdrift som ikke nødvendigvis gjør avsetning av hele eller deler av de kr 4 mill i 2015, bør ev fristilte midler brukes til oppstart av drenering rundt Voksen kirke.</p>	<p>4,0 mill foreslås bevilget i 2015</p>
18	<p>Enkeltprosjekt</p> <p>Biler og anleggsmaskiner</p>	<p>En kassebil som ble leaset i 2011, har vi snart hatt ett år på overtid. Denne blir i 2015 skiftet ut med leasing av en ny tilsvarende bil og belastes ikke investeringsbudsjettet. Samme år ble det også kjøpt inn 4 mindre servicebiler i forbindelse med oppretting av driftsteamene. Bilene planlegges utskiftet i 2016 ev i 2017 med tilsvarende elbiler, som gir store økonomiske og miljømessige fordeler. Bilene burde skiftes ut allerede neste år, men siden det er "mye" igjen av bilene vurderes utskifting først i 2017. El biler inngår i fellesrådets vedtak om å miljøsertifisere virksomheten. Kjøp må belastes investeringsbudsjettet.</p>	
19	<p>Enkeltprosjekt</p> <p>Kildesortering</p>	<p>Andre sertifiseringstiltak som gjennomføres, er kildesortering i alle kirkene. Konkurransen om henting av kildesortert avfall ble kunngjort med tilbudsfrist 17. desember 2014. Det kom inn 4 tilbud som nå er til evaluering. For kostnader med tilrettelegging av kildesortering i 2015, bør det avsettes kr 500 000 til tiltaket hvis ikke driftsbudsjettet skal belastes for tungt. Blant annet vil det komme egen samlebeholder for farlig avfall i alle kirkene + sorteringsbeholdere til de 20 mest aktive kirkene.</p> <p>For å få et vellykket resultat for dette tiltaket er vi avhengig av en aktiv medvirkning fra menighetene. 23 menigheter er i dag registrert som "grønne" eller sertifiserte som Miljøfyrtårn. Fellesrådsmedlemmene bør oppfordre alle sine menigheter til å sertifisere seg.</p>	<p>0,5 mill foreslås bevilget i 2015</p>

20	Enkeltprosjekt Radonsanering	Radontiltak. Etter målinger våren 2012 måtte vi gjennomføre radonsikring i 29 kirker. Størstedelen av radonsikringsarbeidet etter disse målingene er avsluttet. Det er brukt momskompensasjonsmidler da det ikke ble bevilget midler til dette tiltaket på 2013 budsjettet. Der tiltakene er ferdigstilt, er det gjennomført nye målinger i tidsrommet jan - mars 2014. Resultatet av målingene ble presentert på BV møtet den 25. november. Det er behov for ytterligere tiltak i enkelte kirker. Kirker der enkle tiltak er tilstrekkelig er: Bygdøy og Rødvet. I følgende kirker er mer omfattende tiltak nødvendig: Bakkehaugen, Hauketo-Prinsdal, Oppsal, Romsås, Sinsen og Iladalen. Det bør avsettes kr 1 mill til prosjektet. Måleresultatene ligger vedlagt som vedlegg 2.	1,0 mill foreslås bevilget i 2015
-----------	---------------------------------	--	-----------------------------------

I nedenstående matrise har kirkevergen satt opp forslag til fordeling av investeringsbudsjettet for 2015. Videre er det synliggjort noen aktuelle tiltak de neste årene:

Forslag 2015			
1e	Oppsal kirke rehabilitering ute og inne	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	14,0
17	Orgelrehabilitering av orglet i Frogner kirke ev drenering rundt Voksen kirke	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	4,0
14	Enøk i 8 spesifiserte kirker	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	4,0
11	Prosjekteringer	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	2,0
16	Jakob kirke sprinkling	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	2,0
13	Vestre Aker kirke nytt varmeanlegg	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	1,0
20	Radonsaneringer	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	1,0
10	LLB arbeid	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	1,0
12	Større orgelvedlikehold i Gamle Aker og Sørkedalen kirke	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	0,5
19	Kildesortering	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	0,5
Eksempel på aktuelle tiltak 2016			
	Lilleborg kirke	Omlegging av taket er strengt tatt nødvendig. Den midlertidige presenningen er i ferd med å bli ødelagt.	
	Enøk	Tiltak i 8 kirker	4,0
	Domkirken krypten	Gulv og tak ferdigstilles i de uferdige rommene	
	Grønland kirke	Oppstart prosjektering tilbygg	
	Vestre Aker	Tilbygg med HC toalett	
	-		
	-		
Eksempel på aktuelle tiltak 2017			
	Sofienberg kirke	Rehabilitering som for Paulus	
	Røa kirke	Omlegging tak	
	Domkirken krypten	Vegger og tekniske anlegg ferdigstilles	
	Enøk	Tiltak i 8 kirker	4,0
	Nye elbiler til driftsseksjonen	4 biler. Lastevolum 3 - 4 m3. Utskifting i 2016 kan også være aktuelt	
	-		
	-		
Eksempel på aktuelle tiltak 2018			

	Høybråten	Komplett utvendig rehabilitering	
	-		
	-		
Eksempel på aktuelle tiltak 2019			
	Nordberg kirke	Innvendig rehabilitering inkl tekniske anlegg	
	-		
	-		
Eksempel på aktuelle tiltak 2020			
	Fagerborg kirke	Større takrehabilitering + innvendig oppussing	

Forslag til vedtak:

Bygg- og vedlikeholdskomiteen anbefaler Hovedkomiteen å foreslå overfor Fellesrådet at rehabiliteringsbudsjettet for 2015 fordeles slik komiteen har satt det opp:

1.

Forslag 2015			
Nr	Adresse og tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Beløp i mill
1e	Oppsal kirke rehabilitering ute og inne	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	14,0
17	Orgelrehabilitering av orglet i Frogner kirke ev drenering rundt Voksen kirke	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	4,0
14	Enøk i 8 spesifiserte kirker	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	4,0
11	Prosjekteringer	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	2,0
16	Jakob kirke sprinkling	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	2,0
13	Vestre Aker kirke nytt varmeanlegg	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	1,0
20	Radonsaneringer	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	1,0
10	LLB arbeid	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	1,0
12	Større orgelvedlikehold i Gamle Aker og Sørkedalen kirke	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	0,5
19	Kildesortering	Jf tiltaksbeskrivelsen i matrisen over	0,5
		SUM	Kr 30 mill

2.

Bystyrets bevilgning på kr 30 mill er, som tidligere, gitt som nettobeløp. Dvs at tilbakeført mva kompensasjon av nettobeløpet kommer som tillegg. Tilbakeført mva vil gradvis bli tilbakeført til investering i løpet av rehabiliteringsperioden. Mva kompensasjonen foreslås som tidligere å være sikkerhetsnett for akutte tiltak på kirkene og uforutsette problemer i enkeltprosjektene samt til inndekning av enkelte rundsumprosjekter som ikke gis midler.

Robert Wright
kirkeverge

